

Choeur Coro a bocca chiusa
Madama Butterfly

Giacomo Puccini

$\text{♩} = 120$
Moderatamente mosso *p*

PLAYLIST. A l'audició escoltarem fragments de les següents obres:

Miserere (Gregori Allegri)
Gran Missa en do menor (W.A. Mozart)
Missa per a doble cor (Frank Martin)
Ars poetica (Tigran Mansurian)
Madama Butterfly (G. Puccini)
La Cenerentola (G. Rossini)
Duetto buffi due gatti (G. Rossini)
Lakmé (Léo Delibes)
Concert per a soprano de coloratura en fa menor (Reinhold Glière)
Bachiana Brasileira n.5 (Heitor Villalobos)
Vocalise (S. Rachmaninov)
Nana (Manuel de Falla)
Hello Dolly (Louis Armstrong)
Vou-vari-vou per a no dormir (Efak/Majoral)

Activitat gratuïta amb aforament limitat
Preinscripció a:
Biblioteca Can Torro (Tel. 971.54.73.11)

Sense to ni so !

(Cicle d'audicions comentades per Joan Estrany, crític i divulgador musical)

Audició 2^a

Vocalise

Quan la veu es queda sense paraules

Diumenge, 11 d'abril a les 12'00 h. Entrada gratuïta amb preinscripció

Vocalise

Quan la veu es queda sense paraules

Murmurando, jodeln, scatting* xiular o taral·lejar. Hi ha moltes maneres de cantar sense articular paraula. La llegenda urbana assegura que el 26 de febrer de 1926 Louis Armstrong enregistra a l'estudi Okeh Records el tema *Heebie Jeebies* de Boyd Atkins quan va perdre els papers, en el sentit més literal de l'expressió. Privat doncs de la lletra i de les notes al faristol, aparcà la trompeta i començà a improvisar, a desvariejar, a produir bucalment sons d'allò més estrofolaris. *Dubi, dubi... trala, trala... dit-dut-di-ra... brrrrbrrr... uauauaua ...oh yeah!* Pels amics de les dates concretes i dels neologismes, havia nascut allò que aviat es coneixeria com *scatting*.

Com tantes vegades succeïx, l'anècdota segurament va ser estilitzada, enriquida, salpebrada i, vés a saber, si va ser realment Armstrong qui *degenerà* el text original en unes gàrgares mig endimoniades.

***

Des dels primers melismes del cant gregorià, plasmats damunt el tetragrama, fins a les virgueries guturals dels vocalistes més agosarats, la correlació cant-lletra sovint s'altera i es violenta fins al paroxisme. Fins al punt que hom sovint no reconeix els mots del seu idioma propi, esdevingut cant, que no discurs. Quantes vegades som incapaços de reconèixer la lletra de cançons en la nostra pròpia llengua. I si als glosadors se'ls permet canviar la prosòdia verbal, que no serà el text oral en boca dels virtuoses de la veu, dels cantaires. El text cantant ja no és súbdit exclusiu de la sintaxi lingüística, la sintaxi musical també se'l fa seu i el *significant* passa a tenir tant o més protagonisme i sonoritat com el significat.

***

Des dels primers melismes del cant gregorià, plasmats damunt el tetragrama, fins a les virgueries guturals dels vocalistes més agosarats, la correlació cant-lletra sovint s'altera i es violenta fins al paroxisme. Fins al punt que hom sovint no reconeix els mots del seu idioma propi, esdevingut cant, que no discurs. Quantes vegades som incapaços de reconèixer la lletra de cançons en la nostra pròpia llengua. I si als glosadors se'ls permet canviar la prosòdia verbal, que no serà el text oral en boca dels virtuoses de la veu, dels cantaires. El text cantant ja no és súbdit exclusiu de la sintaxi lingüística, la sintaxi musical també se'l fa seu i el *significant* passa a tenir tant o més protagonisme i sonoritat com el significat.

***

Hi ha mots muts? Es pot fer mutis i alhora mutar la veu? Mutato mutandis, es pot tancar la boca i tenir veu, cantar? És clar que sí. Si no que li demanin a Puccini. Ara bé, sovint els cantants agrairan, i molt, que almanco se'ls permeti pronunciar una vocal, modular una vocal. És a dir, obrir la boca, requisit obligatori per obtenir una vocal, un so obertament bucal. *Vocalise* s'anomenen aquestes obres on l'interpret només ha d'articular una única vocal, malgrat hi hagi centenars de notes a la partitura.

D'altres vegades una *única paraula*, posem per cas *Kyrie* o *Gloria* o *Amen*, pot infantar minuts de música elevada fins al punt que el significat d'aquesta paraula ancestral, sagrada, es dilueix quan el mot es fragmenta, allarga, modula... *En una paraula*, en perdem la seva noció. Sacrificam la semàntica, en benefici de les seves propietats eufòniques. La musicalitat, la mística, la màgia de la paraula *per se*, en coneguem o no el seu significat homogeni. Vet ací el vertader magnetisme del verb.

De la mateixa manera que milions de 'anglonoparlants' aprengueren a entonar les cançons dels Beatles sense saber ben bé el que cantaven (emulant paraules ignotes, el significat de les quals desconeixien, però potser parcialment intuïen), desconèixer el significat intrínsec del mot estranger potser ens permet fixar-nos més en la seva fisonomia, en la seva musicalitat extrínseca. Aquesta desconexió del significat en preserva la màgia, com si cada mot amagés una fórmula alquímica.

***

Sabem que la denominació de la notació musical, la llatina si menys no, té el seu origen en un acròstic, extret d'un *Himne a Sant Joan*. Atribuïda al monjo benedictí Guió d'Arezzo, aquesta lectura en vertical de l'estrofa (tot seguit reproduïda) ens ha legat el 'doremifasolasi', l'abecé musical. Un 'abracadabra' encriptat, pel no iniciat. Es pot cantar sense conèixer les notes; parlar sense destriar les lletres: Abracadabra!

No deixa de ser curiós comprovar com l'abstracció sonora del *do*, del *re*, del *mi*..., com entitats musicals autònomes, és en realitat conseqüència directa d'una mutilació verbal. Aquesta nomenclatura aparentment autònoma, neutra, asèptica no és més que la prospecció vertical d'una estrofa, que d'altra banda, potser ja fa segles hauríem oblidat.

Hymnus in Ioannem

**Ut queant laxis
Resonare fibris
Mira gestorum
Famuli tuorum
Solve polluti
Labbii reatum
Sancte Ioannes.**

*Murmurando. En alguns idiomes no llatins com l'alemany o el polonès, l'expressió *murmurando* equival a entonar una melodia en veu baixa articulant només un fonema, per exemple: /m/. Sinònim també de taral·lejar

*Jodeln. Tècnica vocal i de cant pròpia del Tirol i d'altres contrades alpines.

*Scatting. Improvisació vocal habitual al jazz, al soul i a la música negra en general. El vocalista opta per ignorar la lletra oficial i es deixa endur articulant sons aleatoris, atès el seu estat d'ànim present.

